

Rozhovor s osobnosťou mesiaca,
primárom Neurologickej kliniky
ÚVN SNP FN v Ružomberku
MUDr. Petrom Koledom, PhD.

MUDr. Peter Koleda, PhD. študoval na Vojenskej lekárskej akadémii Jana Evangelisty Purkyně v Hradci Králové a na Lekárskej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Po ukončení štúdia nastúpil na interné oddelenie ústrednej vojenskej nemocnice (ÚVN) SNP v Ružomberku. Počas tohto obdobia získal špecializáciu I. stupňa v odbore Všeobecné lekárstvo. Potom začal pracovať ako lekár vojenského útvaru v Dolnom Kubíne. Neskôr prijal ponuku práce na Neurologickej klinike ÚVN SNP v Ružomberku. V tomto období získal atestáciu v odbore Neurológia. Doktorandské štúdium v odbore verejné zdravotníctvo získal na Vysokej škole Sv. Alžbety v Bratislave a od roku 2015 zastáva funkciu primára Neurologickej kliniky ÚVN SNP FN v Ružomberku.

Čo vás priviedlo k medicíne a špeciálne k neurológii?

K medicíne ma inšpirovala moja mama, ktorá pracovala ako zdravotná sestra na internom oddelení v nemocnici vo Zvolene. Otec bol zase profesionálnym vojakom, a preto som sa ovplyvnený rodičmi rozhodol pre štúdium na Vojenskej lekárskej akadémii v Hradci Králové. Po rozdelení ČSFR som ostal v armáde SR, preto som v štúdiu medicíny

pokračoval na LF UPJŠ v Košiciach. Po ukončení štúdia som nastúpil do ÚVN SNP Ružomberok a keďže som inklinoval k internistickým odborom a chcel som ostať v nemocnici, ponúkli mi miesto na neurológii alebo psychiatrii. Ja som si bez dlhého váhania vybral neurológiu, pretože išlo o odbor s perspektívnym dynamickým vývojom v oblasti diagnostiky a liečby neurologických ochorení.

Denne sa venujete liečbe pacientov so sclerosis multiplex. Ako vnímate toto ochorenie? Môže viesť pacient so sclerosis multiplex plnohodnotný a šťastný život?

Pacienti s diagnostikovaným ochorením SM vo veľkej miere prepadajú skepse, sú vystrašení. Najväčší strach majú z toho, že ostanú na invalidnom vozíku. Majú obavu zo straty zamestnania, ako to ovplyvní ich rodinné a priateľské vzťahy. Preto je veľmi dôležité, aby sme hneď od začiatku zdôraznili, že napriek chronickému a progresívnemu charakteru ochorenia máme k dispozícii viaceré lieky, ktoré významným spôsobom zmierňujú príznaky a spomaľujú jeho progresiu. Okrem modernej liečby ovplyvňujúcej priebeh ochorenia existujú viaceré dôležité faktory, ktoré zlepšujú kvalitu života a prispievajú k spomaleniu progresie choroby. Ide najmä o fyzickú aktivitu, pravidelné cvičenie, rehabilitácie, psychologickú podporu pod vedením skúseného terapeuta, zdravý životný štýl a v neposlednom rade sociálnu podporu rodiny a priateľov. Každý pacient so sklerózou multiplex je jedinečný, preto je dôležité nájsť individuálny prístup, ktorý najlepšie vyhovuje jeho potrebám a okolnostiam.

Čo je podľa vás najdôležitejšie v prístupe k pacientovi, ktorému bola práve diagnostikovaná sclerosis multiplex, aby ste si získali jeho dôveru a motivovali ho k spolupráci?

Z môjho pohľadu je na získanie dôvery pacienta dôležité aby mu lekár jasne a zrozumiteľne vysvetlil, o aké ochorenie ide, informoval ho o jeho priebehu, o možnostiach liečby. Pacient potrebuje cítiť, že lekár, ale prakticky aj všetci zdravotníci, s ktorými prichádza do styku, rozumejú jeho pocitom a obavám. Povzbudenie a podpora

zo strany zdravotníkov, otvorená a častá komunikácia môže významne zvýšiť dôveru a motiváciu pacienta. Významný je aj multidisciplinárny prístup so zapojením viacerých odborníkov – neurológ, psychológ, fyzioterapeut a pod.

Sclerosis multiplex sa väčšinou diagnostikuje v produktívnom veku a zasiahne človeka vo všetkých oblastiach jeho života. Ste svedkami veľkých životných príbehov vašich pacientov. Ktorý pacient bol pre vás najväčšou výzvou?

Asi najväčšou výzvou bol 18-ročný pacient, u ktorého bola od začiatku výrazná aktivita ochorenia. Príznaky ochorenia po liečbe kortikoidmi sa vždy zmiernili, MR nález spĺňal McDonaldove kritériá pre SM, likvor však bol u pacienta negatívny. Po opakovaných závažných atakoch sa rýchlo zhoršovala reč, pacient mal dysfagické problémy, problémy

s chôdzou a s erektilnou dysfunkciou, čo u mladého človeka výrazne vplýva na jeho psychický stav. Stav sme konzultovali s pracoviskami v ČR, ako i v USA, kde nám potvrdili, že môže ísť o SM, ale do úvahy najmä na základe MR obrazu prichádzal aj Clippers syndróm. Keďže pri oboch ochoreniach je účinný rituximab, rozhodli sme sa pre

anti CD 20 terapiu. T. č. je pacient 5 rokov na uvedenej liečbe, klinický stav sa výrazne zlepšil, nemá už problémy s erekciou a došlo aj k regresii ložísk na MR. Pacient profituje z uvedenej liečby, dokončil vysokú školu a našiel si aj novú priateľku, s ktorou vedie bezproblémový intímny život.

Život so sclerosis multiplex vie byť náročný. Už samotné vedomie diagnózy sclerosis multiplex môže predstavovať ťažký úder. Čo je podľa vás najdôležitejšie pre pacienta zasiahnutého týmto ochorením?

Keďže ide o ochorenie, ktoré je náročné pre pacienta fyzicky aj psychicky, existuje niekoľko kľúčových faktorov, ktoré môžu ovplyvniť jeho ďalší život. Najdôležitejšie z môjho pohľadu je však, aby pacient prijal diagnózu ako takú a cítil podporu nielen od zdravotníckeho personálu, ale najmä od rodiny a priateľov. Aj naďalej by sa mal snažiť viesť aktívny rodinný a spoločenský život. Mal by sa stretávať s ľuďmi s rovnakým ochorením, čo u nás vo veľkej miere zabezpečujú kluby sclerosis multiplex a patientske organizácie, ktoré organizujú rôzne vzdelávacie i športové a spoločenské podujatia.

Samostatnú skupinu predstavujú ženy so SM v produktívnom veku, ktoré plánujú graviditu. Aké sú vaše skúsenosti s týmito pacientkami?

Celkovo je dôležité, aby pacientky, ktoré plánujú tehotenstvo, mali personalizovaný prístup k starostlivosti. Ten zahŕňa multidisciplinárny tím odborníkov, ktorý zabezpečuje čo najlepšie výsledky pre matku i dieťa. Najdôležitejšie je tu plánovanie tehotenstva a spolupráca s neurológom a gynekológom. V súčasnosti už máme k dispozícii viaceré lieky, ktoré sú na základe klinických štúdií považované za relatívne bezpečné aj počas gravidity a dojčenia. Vždy však musíme brať do úvahy riziká a benefity vyplývajúce či už z prerušenia liečby alebo jej pokračovania. Z výskumov vyplýva, že riziko relapsov sa počas tehotenstva znižuje, avšak po pôrode v prvých 6 mesiacoch sa zase zvyšuje, preto je potrebné mať v zálohe určitý plán ďalšieho liečebného manažmentu. Podľa mojej skúsenosti väčšina pacientiek postupuje podľa spoločne dohodnutého postupu, avšak ojedinele máme aj pacientky, ktoré navrhnuté odporúčania nerešpektujú.

Ako skúsený lekár máte s liečbou pacientov so SM bohaté skúsenosti. Akú radu by ste dali mladému kolegovi-neurológovi, ktorý s liečbou pacientov so SM len začína?

V prvom rade je dôležité určiť správnu diagnózu. Z prognostického hľadiska hrá veľký význam rýchlosť stanovenia diagnózy a skoré začatie liečby modernými liekmi ovplyvňujúcimi priebeh ochorenia, keďže v úvode sclerosis multiplex hrá dôležitú úlohu zápalová zložka, ktorú vieme modernou liečbou najviac ovplyvniť. Pacient musí cítiť, že lekár je na jeho strane a vždy sa naňho môže obrátiť s každým problémom. Samozrejme,

okrem sledovania zdravotného stavu, progresie ochorenia, podrobnej informovanosti pacienta o ochorení a liečbe SM by mal lekár zdôrazňovať aj dôležitosť multidisciplinárnej starostlivosti. Ide tu najmä o spoluprácu s fyzioterapeutmi, psychológmi, logopédmi, urológmi a pod.

Práca lekára-neurológa je veľmi náročná a stresujúca. Prezradte nám na záver niečo zo svojej životnej filozofie. Čo vás naplňuje šťastím, ako relaxujete a kde dobíjate baterky?

Práca lekára je naozaj náročná, pretože každodenné riešenie zdravotných problémov a zodpovednosť za pacientov vyžaduje okrem odborných znalostí aj dobrú emocionálnu odolnosť. Spokojný rodinný život je u mňa významnou oporou v udržiavaní celkovej pohody a rovnováhy medzi pracovným a osobným životom. Baterky teda dobíjam v prítomnosti rodiny, priateľov, ako i športovými aktivitami – počas leta je to hlavne cyklistika a pešia turistika, v zime zase lyžovanie. Rád relaxujem doma na záhrade vo vírivke a letnú dovolenku sa snažím pravidelne tráviť pri mori.

Ďakujeme za rozhovor
Odborná redakcia SM News